वेदवादविदः योवेदगतानर्थवादान्वेदतस्योभयंफलसमर्पकमर्थवादद्वयंप्रमाणंस्तुत्यर्थत्वेनेत्यर्थः यथायस्यपर्णमयीजुहूर्भवतिनसपापंश्लोकंशृणोतीतिफलंक्रत्वंगजुहूसंबंधादविवक्षितस्वार्थं किंतुलक्षणयास्तु
तिमात्रपरं एवंसर्वांश्चलोकानामोतिसर्वांश्चकामान्यस्तमात्मानमनुविद्यविजानातीत्यात्मज्ञानफलमपिज्ञेयं ननुलोकवेदसाधारणस्यकर्त्रात्मनोजुहूवदव्यभिचरितक्रतुसंबंधाभावात्कथंतज्ज्ञानफलस्यजुहू
फलवदर्थवादत्वं उच्यते देहातिरिक्तआत्मावेदैकगम्योयूपाहवनीयादिवदलौकिकोस्ति तस्यचक्रतुसंबंधोनव्यभिचरतिआमुष्मिकव्यवहारमात्रस्यतत्सापेक्षत्वात् ऐहिकव्यवहारेचतदनपेक्षणाद्देहात्मवादे
पितदुपपत्तेः यद्यपिजातपुत्रःकृष्णकेशोऽग्नीनादधीतेत्यादिविशेषणमात्रस्यपत्न्यादिवल्लोकवेदसाधारणत्वेऽपिफलभोक्तुर्नतथात्वमस्ति तस्माज्जुहूवत्स्वर्गकामस्यापिअव्यभिचरितक्रतुसंबंधात्सामदश्यादि
वदनारभ्याधीतमपितज्ज्ञानंक्रतुप्रवेशंलभतेतत्फलस्यचार्थवादत्वमितियुक्तमुत्पश्यामः तथाचसूत्रं शेषत्वात्पुरुषार्थवानिरिदोयथान्येष्वितिजैमिबेति यत्तुविद्याफलंप्रत्यक्षमितितत्राप्युक्तमापस्तंबेन
बुद्धेक्षेमप्रापणंतच्छास्त्रैर्विप्रतिषिद्धं बुद्धेचेत्क्षेमप्रापणमिहैवनदुःखमुपलभेतेति बुद्धेआत्मनिज्ञातेक्षेमप्रापणमानंदप्राप्तिर्नास्ति ज्ञातात्मतत्त्वस्यापिदुःखोपलंभात् अयुक्तंचतत् रजोभूत्वाध्वंसतेन्यत्प्रशंसन्नि
तिकर्ममार्गादन्यज्ज्ञानंप्रशंसतोनिंदाश्रवणात् तस्माज्जुह्वात्मज्ञानफलयोःसमानमर्थवादत्वमितिपूर्वःपक्षः ॥ ४० ॥ इतिशांतिपर्वणिमोक्षधर्मपर्वणि॰नैलकंठीयेभारतभावदीपेअष्टषष्ट्यधिकद्विशतत

नायंलोकोस्त्ययज्ञानांपरश्चेतिविनिश्चयः॥ वेदवादविदश्चैवप्रमाणमुभयंतदा ॥ ४० ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांति॰मोक्ष॰गोकपिलीयेअष्टषष्ट्यधिकद्वि
शततमोऽध्यायः॥ २६८॥ ॥ ७॥ कपिलउवाच एतावदनुपश्यंतियतयोयांतिमार्गगाः॥ नैषांसर्वेषुलोकेषुकश्चिदस्तिव्यतिक्रमः॥ १ ॥

मोऽध्यायः ॥ २६८ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ अत्रोत्तरमाह एतावदिति यतयोयमनियमादिमंतोयांतिप्रकरणादात्मानंप्राप्नुवंति तेमार्गगाःप्रागेवशुद्धात्मप्राप्तेर्मार्गेसविशेषावस्थायांस्थिता
एतावद्दृश्यत्वेनपरिच्छिन्नंब्रह्मांडंपार्यंतिकंकर्मफलंअनुपश्यंतिगुरुशास्त्रोपदेशमनुसाक्षात्कुर्वंति तथाचश्रुतिर्ब्रह्मविदामोतिपरमितिमहत्फलंउपक्षिप्ययोवेदनिहितंगुहायांपरमेव्योमन्सोश्नुतेसर्वान्कामान्सहेति
शरीरगुहास्थंसत्यादिलक्षणंब्रह्मयोवेदसःपरमेव्योमन्नव्याकृतावस्थांगतःसर्वकामभाग्भवतीतिचदर्शयति ननुफलश्रुतेरर्थवादत्वमुक्तमित्याशंक्याह नैषामिति एषांयतीनांसर्वेषुलोकेषुभोग्यपदार्थेषुकश्चि
द्व्यतिक्रमःमिथ्यासंकल्पत्वंनास्ति संकल्पादेवास्यपितरःसमुत्तिष्ठंति संकल्पादेवतुतच्छ्रुतेरितिश्रुतिन्यायाभ्यां तथाहि छांदोग्येसर्वांश्चलोकानामोतिसर्वांश्चकामानितिप्रजापतिनाआत्मज्ञानफलमुपन्यस्तं
तदेवोद्दिश्यइंद्रविरोचनौप्रजापतौब्रह्मचर्यमूषतुः तंवाएतंदेवाआत्मानमुपासते तस्मात्तेषांसर्वेचलोकाःसर्वेचकामाआप्ताइतिपरकृतिसरूपार्थवादेनसिद्धवन्निर्दिष्टं एतस्याविवक्षायांकृत्स्नंकर्मफलमप्यवि
वक्षितंस्यात् न्यायसाम्यात् प्राकर्णिकफलत्वाच्च ननूक्तंदेहादन्यस्यकर्त्रात्मनोजुह्वाइवनित्यःक्रतुसंबंधइति सत्यं तथापिअन्यत्रधर्मादन्यत्राधर्मात्योशनायापिपासेशोकंमोहंजरांमृत्युमत्येतीतिवि
दितवेदांतवेद्यस्यधर्माद्यतीतस्याशनायादिरहितस्यआत्मनोज्ञानंनकर्मांगत्वंप्रतिपद्यते यत्रत्वस्यसर्वमात्मैवाभूत्तत्केनकंपश्येदितितदधिगमेद्वैतोपमर्दश्रवणात् तस्मात्नात्मज्ञानफलस्यार्थवादत्वंपर्णमयीदृष्टांते
नयुज्यते तथाचसूत्रं अधिकोपदेशात्तुबादरायणस्यैवंतद्दर्शनादिति ॥ १ ॥

Digitized by Google